

strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva.

»Obrtni Vestnik«
izhaja
mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno . . . K 48
polletno . . . » 24
četrtletno . . . » 12
posamezna številka . . . » 2

Oficijelno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“
in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“ s sedežem v Laškem trgu
in slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Ponatis dovoljen le z navedbo vira.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Dunajska cesta 20.

Cene inseratom:

Pri 1× objavi $\frac{1}{2}$ str. K 1000
» » » $\frac{1}{2}$ » » 500
» » » $\frac{1}{4}$ » » 260
» » » $\frac{1}{8}$ » » 140
» » » $\frac{1}{16}$ » » 75
Pri 12kratni objavi 5%, pri
24kratni obj. 10% popusta.

IV. letnik.

V Ljubljani, 1. februarja 1921.

Štev. 3.

O reviziji obrtnih registrov.

Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani je razposlalo v zadevi revizije obrtnih registrov okrožnico vsem okrajnim glavarstvom, mestnim magistratom, političnim ekspozituram in civilnemu komisarijatu za Prekmurje, katere vsebino vsled njegove važnosti za združna načelstva prinašamo v naslednjem v celoti.

Okrožnica se glasi:

»Živahno obrtno gibanje v zadnjem času, predvsem pa vojne razmere so spravile obrtno evidenco v precejšen nered. Mnogo nastopov obrtovi ni bilo prijavljenih, še več pa je obrtovi neodjavljenih, bodisi, da je opustil obrt svojevoljno ali se preselil v drugo občino. Pojavili so se v trgovskem obrtu številni zakotni trgovci in v rokodelskih obrtih mojstri-skazze. Poleg tega je v trgovskem obrtu na podlagi naredb deželne vlade za Slovenijo mnogo obrtnih pravic ugasnilo, druge zopet so spremenile svoj obseg, ne da bi se te zabeležilo v obrtnih zapisnikih in, ne da bi se zahtevali obrtni listi v svrhu razveljavljenja odnosno poprave.

Treba je dobiti jasen in točen pregled obrtnih upravičencev in njihovih obrtnih pravic. Tudi organiziranje obrtništva po strokovnih zadrugah zahteva brezhiben in popolni obrtni kataster.

Vsled tega se naroča revizija obrtnih katastrov (registrov) ter obrtnih listov in koncesijskih listin s stanjem od 31. decembra l. 1920 in naprava novih obrtnih registrov, v kolikor sedanji ne odgovarjajo sledečim načelom.

Da se urede obrtni katastri na enoten način, se dajo ta-le navodila:

1. V glavnem naj se osnujejo obrtni registri ločeno za proste (I), rokodelske (II.) in koncesijonirane obrte (III). Posamezni registri naj bodo urejeni po občinah, pri mestih z lastnim statutom tudi po obrtnih kategorijah v dotični občini. To poslednje se priporoča i za ostala mesta in trge z neposredno okolico kot obrtnimi središči, pa tudi za kmetske občine.

2. Iz omenjenih glavnih kategorij obrtovi (prosti, rokodelski in koncesijonirani) se izločijo nekateri obrti vsled njih posebnega značaja in sicer:

a) iz prostih obrtovi obrti izvrševani na tovarniški način,

b) iz koncesijoniranih gostilniške in krčmarske obrte, prodaja žganja na drobno v odprtih steklenicah,
c) trgovski obrti, ki so deloma popolnoma prosti, deloma vezani na dokaz usposobljenosti po § 13 a obrt. reda, sicer pa tudi prosti, deloma koncesijonirani.

Za te skupine obrtovi naj se osnujejo posebni registri in tvori oni za skupino pod a) del registra za splošne obrte, vsled česar naj nosi označbo register I. a (obrte na tovarniški način). Oni za gostilniške obrte nosi kot del registra III. a (gostilniški obrti). Le register za trgovske obrte, ki posega v dve panogi, naj nosi označbo register IV. (trgovski obrti).

Te poslednje obrte je treba zopet ločiti po skupinah, omenjenih pod 2 c). V ostalem veljajo za vse te specialne obrte določila pod 1.

3. Posebni registri naj se osnujejo tudi za zasebne posređovalnice (V.) in javne tehtnice (VI.) (Obrtoma izvrševano obratovanje tehtnice, ki nima tega značaja, je prost obrt.)

4. Obrtni registri naj imajo sledeče razpredelbe (rubrike):

- tekoča številka,
- ime obrtnika,
- stajališče obrta,
- obrtna pravica,
- dan prijave ali vložitve prošnje,
- dan in štev. obrtnega lista odnosno koncesije,
- odobritev obrtne naprave,
- opombe.

Če je bila koncesija v zmislu § 142 obrt. reda podeljena od druge instance, je vpisati v razpredelek f) poleg dneva in številke koncesijske listine tudi dan in številko odloka druge stopnje, s katerim je bila koncesija podeljena.

Za razpredelek g) se vpiše pri onih obrtih, pri katerih zahteva obrtni red odobritev obrtne naprave, dan in štev. dovoljenja za gradnjo in dan in številka odobritvenega (kolavdacijskega) odloka.

Razpredelek h) služi za razne opombe, med temi za zabeležbe namestništva ali najemništva (§ 55 obrt. reda), prehoda obrta (§ 56, odst. 4 obrt. reda), ukinjenja obratovanja i. dr.

Revizija obrtnih registrov ter obrtnih listov in koncesijskih listin naj se izvrši na sledeči način:

1. Za vsako občino naj se prirede iz sedanjih obrtnih zapisnikov izpiski prostih rokodelskih in koncesijoniranih obrtovi in sicer je v svrhu olajšanja dela

pri ureditvi novih registrov priporočljivo, da so že ti izpiski prirejeni po sistemu novega obrtnega katastra t. j. ločeno po zgoraj omenjenih skupinah.

2. Ti izpiski naj se pošljejo pristojnim županstvom, katera morajo potom razglasitve na najširši način pozvati obrtnike, ki imajo stajališče obrta v občini, da se zglase pri županstvu z obrtnim listom odnosno koncesijsko listino. Obrtna pravica v teh dokumentih se mora primerjati z izpiskom iz obrtnega registra in, če se ne sklada, mora se izpisek tozadevno popraviti. Obrtniki morajo tudi izjaviti, izvršujejo li obrt osebno, ali potom namestnika (poslovodje) odnosno najemnika, kako se isti zove, in naj izkažejo, da je bil isti obrtnemu oblastvu naznanjen oziroma, da je bil oblastveno odobren. Te navedbe se morajo primerjati z izpiskom obrtnega registra, in se mora poslednji v slučaju pomanjkljivosti izpopolniti. V njem se tudi zabeleži, če glede namestnika (najemnika) še ni bilo zadoščeno zahtevi § 55 odst. 2 obrt. reda. V izpizku naj se dalje zaznamujejo upravičenci v zmislu § 56 odst. 4 obrt. reda in njih event. namestnik, v kolikor ni to že vpisano, ali se ne sklada z izpiskom.

Za to delo naj se stavi županstvom gotov rok, po preteku katerega morajo predložiti svoje elaborate obrtnemu oblastvu s poročilom, koliko in katere javne tehtnice in zasebne posredovalnice se nahajajo v občini. Revizijo ta opravila zadevajajočih koncesijskih listin naj izvrše oblastva sama.

Če od katerega županstva ni pričakovati točne in smotrene rešitve naloge, naj ga izvrši odposlanec obrtnega oblastva. Orožništvo naj se zaposli le v naj nujnejših slučajih v kontrolo podatkov županstva.

3. Elaborate županstev pregleda obrtno oblastvo ob udeležbi načelnikov strokovnih zadrug (gremijev) odnosno njih zastopnikov. V kolikor se izkažejo njih podatki pomanjkljivi, naj se izpopolnijo iz spisov v (registraturi) ali pa naj se zaslisi stranke. To velja v prvi vrsti glede zabeležb v razpredelkih g) in h) novih registrov.

Ob priliki tega pregleda si načelniki strokovnih zadrug lahko napravijo zadrugam potrebne izpiske iz spisnega materijala.

4. Po ureditvi in izpopolnitvi tvarine prirede obrtna oblastva nove obrtne katastre. Tisk in založbo potrebnih tiskovln bo preskrbel oddelek ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani in o tem pravočasno natančneje obvestil obrtna oblastva prve stopnje.

O izvršitvi naročila naj se poroča semkaj do 1. maja 1921 s priključitvijo izpisov iz obrtnih registrov glede obrtov, za koje je podelila koncesijo druga stopnja, in glede obrtov obratovanih na tovarniški način.

Z zvezi z revizijo naj se izvrši tudi v gotovem oziru potrebna poprava obrtnih listov.

V zmislu § 5 naredbe deželne vlade za Slovenijo od 7. novembra 1919 števil. 704 Ur. 1. odnosno § 5. naredbe deželne vlade od 18. avgusta 1920 št. 327 Ur. 1. ugasne v slučaju, da dotični obrtnik ni prosil v predpisanem roku za koncesijo, dosedanja obrtna pravica v toliko, v kolikor se ne sklada z naredbo, n. pr. dosedanja imetnik obrtnega lista za trgovino z mešanim blagom brez pristavka na drobno ali na debelo, ki je prijavil obrt po 1. januarja 1916, izgubi brez potrebne koncesije le pravico trgovati z mešanim blagom na debelo, ostane mu pa, nedotaknjena pravica za trgovanje s tem blagom na drobno.

Isto je pri trgovinah s specerijskim, kolonijalnim, materialnim, manufakturnim blagom in deželnimi pridelki. Glede deželnih pridelkov veže naredba deželne vlade za Slovenijo od 18. avgusta 1920 št. 327 na koncesijo trgovino na debelo le z gotovimi vrstami deželnih pridelkov, medtem ko ostane trgovina na debelo z ostalimi vrstami tega blaga še nadalje prost obrt in zadevna obrtna pravica nedotaknjena. Opazilo se je, da so nekatera obrtna oblastva na napačnem razumevanju zadevnih nariadenih določil razveljavila obrtne liste v celem obsegu, mesto da bi dosedanje obrtne liste kasirala in izdala nove, omejene na prosti obrt, ali pa jih popravila in na to vrnila strankam.

Dr. Marn s. r.

Zapadla naročnina na »Obrtni Vestnik«. Te dni so bili razposlani opomini na vse one naročnike izven Ljubljane, ki so list prejeli do 31. dec. 1920, a ga niso plačali. V Ljubljani se bo izterjalo osebno! Ta zapadla naročnina se ima nakazati takoj po položnici, ki je bila priložena opominu. Tisti pa, ki nadalje ne bi hoteli več lista plačevati, naj ga pač vrnejo, da bo tako upravništvo vedelo, s kolikimi plačujočimi naročniki more računati. Upravništvo ima namreč najresnejšo voljo list v vsakem pogledu spraviti na pravi tir. Zatorej, obrtniki vseh strok, pokažite, da ste zavedni!

Resolucija obrtnikov na zborovanju v Št. Vidu, 3. jan. 1921.

Pokrajinska zveza obrtnih zadrug za Slovenijo v Ljubljani je poslala finančnemu ministrstvu v Beogradu, Deželni finančni oblasti v Ljubljani in gospodu dr. Gregorju Žerjavu, narodnemu predstavniku v Beogradu sledeče:

»Na zborovanju samostojnih obrtnikov občin Št. Vid, Šiška, Vič, Jezica, Cernuče, Šmartno, Medvode itd., ki se je vršilo v risalni sobi obrtne šole v Št. Vidu, je nad 300 navzočih obrtnikov soglasno ugotovilo, da preti pri sedanjih razmerah obrtnikom velika nevarnost, da bodo uničeni.

Najhujše občutijo davčni zakon za leto 1920/1921, vsled katerega se podraže obrtniku neobhodno potrebni predmeti. Še večji udarec pomeni za obrtnike čl. 146 tega zakona, po katerem se pridobinski davek za leto 1919 poviša kar štirikratno. Že v avstrijskem parlamentu se je povdarjalo, da je ta davek veliko previsok, kljub temu pa se ga sedaj povišuje tako prekomerno, dasi so ravno obrtniki med vojno silno trpeli, deloma vsled vpoklicev, deloma pa vsled pomanjkanja materijala, surovin in orodja. Poleg pridobinskega davka pa mora plačevati obrtnik tudi znaten dohodninski davek, ki je sprva grozovite draginje za obrtnika nad vse krivičen, in ki se ga je v zadnjih letih predpisalo in naložilo brez merodajnih komisij. Enako previsok za obrtnika je tudi invalidski davek, tako da postaja obrtnik pri sedanjem sistemu obdačevanja že sam invalid.

Razumemo, da potrebuje vlada denarja in da mora za vzdrževanje državnih stroškov prispevati tudi obrtnik, ne razumemo pa, da se ravno malega obrtnika od vseh strani tako pritiska z različnimi davki in drugimi prispevki, ki obrtniku naravnost onemogočujejo

nadaljni obstanek in se ga s tem sili, da bo primoran odložiti svoj obrtni list in uvrstiti se med delavce.

Z ozirom na ta dejstva se je sklenila soglasno sledeča

resolucija.

Zbrani obrtniki omenjenih občin zahtevajo, da se ukine čl. 146 finančnega zakona za leto 1920/1921, po katerem se povišuje pridobinski davek štirikratno in se odmeri, kakor za leto 1919 brez vseh poviškov, ker je že itak predpisan dohodninski davek.

Deželna finančna oblast se poziva, da revidira naložene davke na pridobnino in osebno dohodnino, ki so se v zadnjih letih naložili obrtnikom brez merodajnih komisij

Deželna finančna oblast, oziroma finančno ministrstvo se poziva, da čim preje vpelje in izpelje funkcije davčnih komisij za določevanje davkov.

Z ozirom na veliko nevarnost, ki preti obrtništvu z uničenjem, zahtevajo zbrani obrtniki, da finančno ministrstvo, oziroma deželna finančna oblast naš glas uvažuje in da je obrtnikom socialno pravična.

Št. Vid nad Ljubljano, dne 9. jan. 1921.

Slede podpisi.

Naročnino za »Obrtni Vestnik« 1921 se bo terjalo po položnicah, ki bodo pridejane prihodnji, to je 4. številki »Obrtnega Vestnika. Naročnina znaša za vse leto 48 K. Plačuje se pa lahko v obrokih vsako četrtletje, torej po 12 K.

Reminiscence z ankete dne 19. jan. 1921 v zadevi bolniških blagajn pri poverjeništvu za socialno skrbstvo.

(Članek iz Kranja.)

V klasični dobi so dejali: »Kogar hočejo bogovi uničiti ga oslepe« in slepi so prišli zastopniki raznih obrtnih društev na anketo. Niti dva nista bila domnjena o zahtevah obrtnega stanu, vsak zase je pa imel svoje lokalne težnje. Tako, tovariši obrtniki, se ne zastopajo obrtni interesi napram mogočno organiziranemu delavstvu. Delavstvo nastopa enotno, smotreno, z jasnimi cilji, pa makar da delajo obrti nasilje, drže se pač načela, da namen posvečuje sredstva — namen pa je organiziranemu delavstvu napram razkropljenemu, v tem tavajočemu obrtništvu mogoče doseči z največjo lahkoto, z lahkim, finim ali manj čednim zamahom.

Neizpodbitno je dejstvo, da delavske blagajne brez sodelovanja obrtništvu samo životarijo, kajti obrtni zavarovanci so tisti, ki redno plačujejo potom mojstrov mesečne prispevke, obrtni zavarovanci so pa tudi tisti, ki razmeroma najmanj zahtevajo na boleznih od bolniške blagajne. Malone vsak vajenec in v pretežni večini pomočniki žive z mojstrom v družinskem razmerju ter si v tem razmerju tudi lečijo mimoidoče bolezni — neoziraje se na to, da obrtni zavarovavec daleko ni izpostavljen tolikim boleznim, kakor delavec v premogovnikih in drugod.

Dejstvo je tudi, da se je vodstvo delavske bolniške blagajne zavedalo, da jih mogočno podpre priklopitev obrtnih bolniških blagajn — zavedalo pa

se je tudi, da tik po vojski bržčas pri eni ali drugi ne bo vse po strogih knjigovodskih predpisih urejeno, ker je vedelo, da večina obrtnih blagajn ni moglo poslovati, ker je bilo, če treba ves odbor in vse pomočništvo mobilizirano — in v bojnih jarkih — vajenci pa zbog tega zelo redki — in ta prilika se je izrabila na dokaj nedelikatni način, ter se je brez vprašanja obrtnega stanu zaseglo vse po njem zneseno premoženje, odvezlo vse knjige in inventar, kakor da je obrtni stan napravil bogvedí kakšen zločin.

Ako nastopa v zagovor svojega početja delavska bolniška blagajna z argumentom centralizacije — dobro! Tudi obrtni stan priznava centralizacijo bolniških blagajn, kakor sploh vsako centralizacijo, ker vidi, da je le v združenih vrstah in enotnem vodstvu iskati uspeha — toda obrtni stan bi si centralizacijo lahko predstavil tudi na ta način, da bodi le-ta dualistična; delavska in obrtna. Plus pa, ki bi ga imela obrtna stran, naj bi se porabil v povzidgo obrtnih humanitarnih in profilaktičnih stremljenj.

Kakor pa stvari sedaj stoje — trdim, da je za obrtni stan poniževalno z ozirom na njegovo inteligenco, njegove denarne žrtve in prav posebno še zato, ker se obrtni stan meša med boje, ki mu ne redko povzročajo občutne škode — bi imela biti najmanjša zahteva obrtnega stanu saj ta, da imej pri upravi isto moč, kakor delavski zastopnik; obrtni stan imej ingerenco na delovanje te centralizirane blagajne, sicer bo obrtništvu vedno z nekakim nezaupanjem in nevoljo gledalo na blagajno in morda katerikrat celo izražalo kritike, ki bi niti ne utegnile biti na mestu.

Anketa pa je na žalost obrtnega stanu pokazala, da obrtni stan ne ume zastopati sebe, ker se še ni pospel do viška delavstva — do centralizacije organizacije.

Sotrudniki »Obrtnega Vestnika« honorirani.

Upravništvo je sklenilo, da bo odslej honoriralo vse svoje dopisnike, in sicer bo plačalo za vsako tiskano vrsto po 50 vin. Apelira na dopisnike iz vseh obrtniških strok, da le-ti pošiljajo svoje strokovne članke ali spise »Obrtnemu Vestniku« in z njimi otvorijo strokovno debato. »Obrtni Vestnik« je namenjen vsem obrtnikom brez razlike stroke. In v vsaki stroki je nekaj takih inteligentov, ki bi se lahko poprieli strokovnega dela in bi s tem pripomogli do velikega napredka v njih stroki, pripomogli bi pa tudi listu, da bi postal pravo glasilo obrtniškega stanu. Torej na delo!

Tlakovanje delavnic.

Marsikateri obrtnik in podjetnik ne vpoštevava vpliva notranje oprave delavnice ali tovarne na delavca in na množino in kakovost izvršenega dela. Posebno se premalo upošteva vpliv tal. Strokovnjaki, ki so proučevali notranjo uredbo delavnic, so prišli na to, da tla neverjetno vplivajo na delavca, njegovo storilno sposobnost, množino in kakovost izvršenega dela. Pri teh preizkušanjih so prišli na to, da so za delavnice najbolj prikladna tla iz lesenih z kreozotom napojenih kock.

Hoja po takih tleh je prijetnejša kot po tleh iz drugih snovi, noge se manj utrudijo in vsled tega tudi celo telo manj trpi. Les je slab prevodnik toplote zato so taka tla več ali manj vedno enako topla, kar je posebno važno v delavnicah, kjer delajo delavci

bosi, ker je nevarnost prehlajenja jako zmanjšana. V takih tleh se ne zaredi nobena mrčes, izogibljejo se jih miši, kreuzot vpliva že sam po sebi ugodno na zdravje in ker se ne dela prah, se varujejo tudi stroji, kajti prah najbolj škoduje ležiščem in drugim občutljivim delom pri strojih. Taka tla ne postanejo gladka in opolska, zato so tudi nesreče vsled izpodrsnenja jako redke ali sploh izključene, pa naj se tudi razlije po tleh maščoba. Tudi taka tla ne razpokajo ali polomijo, kakor tla iz dil ali betona.

Nabavni stroški za taka tla so sicer večji kot pri drugem materijalu zato pa je potem vzdrževanje takih tal najcenejše. Poizkusi so pokazali veliko odporno silo takih tal. Tudi pod najhujšim pritiskom se vlakenca lesa samo stisnejo, površina kock postane trda in potem kljubuje vsakemu bremenu in tudi hudemu udarcu.

Vibracija, tresenje tal, ki najbolj škoduje strojem je pri takih tleh skoraj popolnoma odstranjena, zato je omogočeno natančnejše delo preciznih strojev in strojev z veliko hitrostjo, a stroji trpe veliko manj.

Na taka tla ne vpliva ne kislina ne alkalije, ne para ali sopara in so varna pred ognjem. Napravljali so poizkuse in so postavljali na taka tla posode z razstopljenim železom, in je bila tedaj vročina dovolj velika, — in vendar so tla ostala nepoškodovana. Po nesreči je zgorela velika delavnica. Ogenj je pod ruševinami tlel več dni, zidovje je popokalo in se porušilo, železna konstrukcija se je vdrla in bila neporabna, tla pa so le na površini nekoliko ogljenela, drugače pa so ostala nepoškodovana. Kocke so odrgnili in je znova porabili za tla v novi delavnici.

Poprava takih tal je jako lahka. Ako se vendarle pokvari kaka kocka ali kak kos tal, se pokvarjene kocke odstranijo in nadomestijo z drugimi. Velika prednost takih tal se pokaže, če treba odstraniti nekaj tal, n. pr. če se morajo položiti plinove ali tračnice, ali napraviti podloga posebno težkim strojem itd.

Najboljše kocke so iz smrekovine. Ta les je namreč jako gost. Porabljajo se lahko tudi druge vrste lesa, toda ne vedno in povsod, posebno ne tam, kjer so tla podvržena veliki obremenitvi ali posebno težkim udarcem.

Kocke morajo biti enako velike ter položene pokonci; drugače položene kocke bi se hitro uničile in in pokvarile. Kocke morajo biti iz zdravega lesa, brez razpok in drugih napak.

Kreuzot mora biti popolnoma čist destilat iz katrana, brez primesi katrana, katranovega olja, petroleja in drugih primesij.

S takim kreuzotom dobro napojene (impregnirane) kocke bodo imele vse zgoraj opisane dobre lastnosti.

Priporočam vsem tovarišem, da vpoštevajo v tem članku podane podatke in izkušnje drugih pri priliki izkoristijo.

Dr. Vlah:

Domovinstvo in državljanstvo.

V uradnem listu št. 147 je bila razglašena »Uredba o pridobitvi in izgubi državljanstva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z opcijo in prošnjo«, s katero se izvrši III del VI. odseka senžermanske mirovne pogodbe.

Uredba obstoja iz štirih oddelkov, ki obsegajo različne predpise o pridobitvi oz. izgubi državljanstva z opcijo in prošnjo. Predvsem odloča, da postanejo polnopravni državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev tisti nekdanji avstrijski državljani, ki so imeli dne 1. januarja 1910. domovinsko pravico na onem ozemlju avstrijske polovice nekdanje avstro-ogrške monarhije, katero je pripadlo Jugoslaviji in ki so ohranili to pravico do dne, ko je stopila pri nas v veljavo senžermanska mirovna pogodba z Avstrijo t. j. do dne 16. julija 1920.

Glede pridobitve domovinske pravice veljajo pri nas še predpisi bivšega avstrijskega zakona o domovinstvu z dne 3. dec. 1863 oz. novele z dne 5. dec. 1896. Glasom tega zakona se pridobi domovinsko pravico: 1.) z rojstvom, 2.) z omožitvijo, 3.) s sprejemom v občinsko zvezo, 4.) z nastopom javne službe.

Pridobitev domovinske pravice z rojstvom se izraža v raznih oblikah in sicer razlikujemo tu zakonske in nezakonske otroke, dalje legitimirane in adoptirane.

Glede zakonskih otrok določa zakon, da dobijo domovinsko pravico v oni občini, v kateri jo je imel oče tedaj, ko so bili rojeni, oz. če je že prej umrl tam, kjer jo je imel ob smrti. Kako si je oče pridobil domovinsko pravico, je povsem postranska stvar. Ako je bil oče ob rojstvu otroka »brezdomovinec«, je isto tako tudi otrok.

Nezakonski otroci dobijo domovinsko pravico tam, kjer jo je imela mati ob njihovem rojstvu.

Legitimirani otroci — ako niso še polnoletni — dobe domovinstvo v oni občini, kjer ga je imel oče ob času legitimacije. Adoptacija otroka ne spremeni prav nič njegovega domovinstva. Smrt očeta in matere nima nobenega vpliva na domovinstvo otrok; potem takem obdrže zakonski otroci isto domovinstvo, kakor ga je imel oče in nezakonski isto, kakor mati.

Žena pridobi z omožitvijo domovinsko pravico v oni občini, kjer jo ima njen mož, pri vsaki izpremembi sledi žena možu. To domovinsko pravico obdrži tudi v slučaju, da postane vdova ali da se zakon razveljavi tako dolgo, dokler si ne pridobi novega domovinstva. Dokler obstoja zakon, ne more žena na noben način pridobiti samostojno domovinsko pravico, temveč je v tem oziru popolnoma odvisna od moža.

Razen že omenjenih slučajev se pridobi domovinsko pravico s sprejemom v občinsko zvezo, ki je prostovoljen, t. j. o sprejemu gotove osebe odloča občinski svet popolnoma samostojno in ni proti njegovemu sklepu popolnoma nobene pritožbe, ali pa temelji sprejem v občinsko zvezo na § 2 novele dom. zakona iz leta 1896, na podlagi katerega mora občina sprejeti v občinsko zvezo one osebe, ki so se kot polnoletne vzdržale nepretrgoma v dotični občini 10 let in niso uživale nobene miloščine. Za prostovoljen sprejem t. j. pri onih osebah ki niso spolnile pogojev § 2 (desetletnega bivanja), se mora plačati gotova taksa, ki znaša n. pr. v Ljubljani 600 K. Za sprejem po § 2 dom. zakona se ne plača nobene takse. Inozemci si ne morejo pridobiti domovinske pravice v naši državi, dokler ne dobe državljanstva kraljevine Srbov Hrvatov in Slovencev, pač pa morajo preje pridobiti zagotovilo kake občine, da bodo sprejeti v domovinsko zvezo dotične občine pod pogojem, da si pridobe državljanstvo. Za to zagotovilo se mora plačati tudi gotova taksa — ki znaša n. pr. v Ljubljani 2000 K. Mnoge občine so postale v tem oziru popolnoma napačno in so inozemce

kratkoma sprejele v domovinsko zvezo ter jim izstavile domovnice, vsled česar je nastala marsikaka zmešnja.

Dalje pridobe domovinsko pravico v smislu § 10 dom. zak. definitivni javni uradniki v oni občini, kjer je sedež urada, pri katerem je dotični definitivno nastavljen.

V glavnih obrisih smo tu podali pregled o pridobitvi domovinske pravice v kaki občini, tako da si je vsakdo na jasnem, kje je imel domovinsko pravico dne 1. januarja 1910 in če jo je obdržal do 15. julija 1920. (Konec prihodnjič).

All ste plačali Obrtni koledar 1921? Kdor še ni nakazal zneska 20 K za sprejeti komad koledarja, naj to stori takoj, ker upravništvo potrebuje denarja. Opozarja se, da se koledarja ne sprejme več nazaj, ker je bil za to določen dan 5. jan. t. l. in je čas za nadaljno razpečavanje sedaj že prepozen. Da se vsak izogne nepotrebnim stroškom in upravništvu ne povzroči nepotrebnega dela z razpošiljanjem opominov, se prosi za vplačilo po že pridejanih položnicah z obratno pošto.

Dopisi.

Kako je moral obrtnik čakati na svoj zaslužek. Pred kratkim je prinesel k »F. U.« v Ljubljani neki obrtnik svoj polletni račun za delo pri njem. Ker je pa temu delodajalcu že zašla v kri navada, da mora ali upravičeno ali neupravičeno »glihati« pri vsakem računu, ki ga ima sam plačati, tako je storil to tudi z njim, dasi je svoj računček sestavil na podlagi določenih maksimalnih cen. Dokazoval mu je, da je ta računček za opravljeno delo nad vse upravičen. Pa ni pomagalo nič. »Revež« si ni dal dopovedati. »Čakaj, če hočeš«, si je mislil, in zapustil je ubogega obrtnika, češ, da ga stranke čakajo. Obrtnik čaka, čaka in — čaka. Čakal ga je pa že bolj zato, da mu ne bo treba priti drugič več pred »Njega Visokost«, kakor zaradi težko prisluzenih kronic. Čez kake trideset ure pa zopet »osreči« obrtnika s pogledom in besedami: »Na Vas sem pa že pozabil!« Znova je prišel »glihati« prav po kramarsko ta milijonar. Zdelo se mu je že preneumno in ga je zapustil s pripombo, da ga bo priporočil svojim tovarišem. Zato veljaj: »Obrtniki, ne bodite ovce!« V. R., obrtnik.

Iz seje šolskega odbora obrtnih nadaljevalnih šol v Ljubljani dne 14. januarja 1921. Glavna točka dnevnega reda je bila uvedba verouka kot obveznega predmeta na ljubljanskih obrtnih nadaljevalnih šolah. Škofijski ordinariat je zaposil šolski odbor za omenjeno uvedbo. Vsak oddelek naj bi imel na teden eno uro krščanskega nauka. Veroučne ure naj bi se tako razpostavile, da bi en veroučitelj lahko učil zaporedoma po dve ali tri ure. Po potrebi naj bi se dovolila raba električne luči. Veroučne ure naj bi se nagradile tako kakor druge učne ure. Pred poukom in po pouku naj bi se peljala molitev. Uvedba verouka v predlaganem obsegu bi veljala za dobo od 1. januarja do 30. aprila 1921 9920 K. Ako računamo, da bi država prispevala k pokritju teh stroškov v istem razmerju kot za druge predmete, bi znašala ta podpora 3.306 66 K. Nepokrit bi ostal torej znesek 6.613 34 K. O tem je bil škofijski ordinariat obveščen pripombo, da je uvedba verouka izključena, dokler

ni pokritje zanj zagotovljeno. Škofijski ordinariat je nato odgovoril, da bo za letos sam pokril primanjkljaj 6.613 34 K. Po tem poročilu se je razvila daljša debata, v kateri so navajali šolski voditelji razne ovire proti uvedbi verouka (pomanjkanje razsvetljave, nemožnost postaviti veroučne ure tako, da bi lahko en veroučitelj učil dve ali tri ure zaporedoma, radi risanja, ki se poučuje po več ur skupaj nepretrgoma) in v kateri sta izjavila zastopnika trgovske in obrtniške zbornice g. Franchetti in g. Stare, da naj se uvede mesto verouka raje pouk v kakem drugem predmetu, od katerega bodo imeli vajenci več koristi. Nato je predlagal vladni svetnik dr. Detela, da naj se uvede verouk kot obvezen predmet in sicer naj bi se vršil pouk ob delavnikih oz. v nedeljo dopol., kjer bi pa to ne bilo mogoče, pa v nedeljo popoldne, ter je utemeljeval svoj predlog s tem, da je smatrati verouk za velevažno vzgojno sredstvo. Ta predlog je bil odklonjen. Nato je predlagal g. prof. ing. Kryl, da naj se uvede verouk kot neobvezen predmet ter naj bi se vršil pouk ob istem času, kot je nasvetoval njegov predgovornik. Predlog je bil sprejet s predsednikovim dostavkom, da je treba vprašati ordinariat, ali je tudi v tem slučaju pripravljen prispevati k pokritju stroškov z gori omenjenim zneskom. Ako pride od ordinariata pozitiven odgovor, predložila se bo zadeva, ker gre za spremembo učnega načrta, poverjeništvu za uk in bogočastje v odobritev s prošnjo, da prispeva vlada k pokritju stroškov v istem razmerju kot za druge predmete. Koncem seje je priporočal član šolskega odbora g. Franchetti vodstvom, da si nabavijo knjigo H. Podkrajška: »Pomočniška izkušnja za rokodelske obrti« ter nasvetoval, da naj jo priporoče v nakup vajencem vseh rokodelskih obrti posebno že z ozirom na to, ker se v zadnjih letih ni vršil pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Razno.

Zadruga krojačev, krojačic, modistinj itd. v Ljubljani naznani, da se vrši pomočniška preizkušnja dne 15. februarja t. l. Priglasijo se sprejmejo do 1. februarja t. l. v Zadržni pisarni, Gosposka ulica št. 5. Načelstvo.

Vžigalna vrstica. Urad za pospeševanje obrti ima nekaj vžigalne vrstice v zalogi. Interesenti naj priglasijo svoje potrebe najkasneje do 1. febr. t. l. pri omenjenem uradu, Dunajska cesta 22.

Tečaj za luženje (bajcanje) v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti je priredil v mizarski delavnici na državni obrtni šoli dvadnevni tečaj za luženje, katerega je zaključil v petek popoldne.

Pozor! »Pokrajinska zveza obrtnih zadrug za Slovenijo v Ljubljani« prosi vse dopisujoče zadruge in zvezne člane, da vse svoje dopise razločno in s črnim pisano določijo. Na svinčnikom in nerazločno pisane vloge se ne bo oziralo.

Važno za mojstre in pomočnike kovinskih obrti. Na prošnjo deželne zveze obrtnih zadrug v Ljubljani priredi poverjeništvu za uk in bogočastje na deželni obrtni šoli v Ljubljani v času od 1. aprila do 30. junija 1921 strokovni tečaj za železninarje, ki bo pristopen mojstrom in pomočnikom kovinskih obrtov. Pouk bo trajal vsak dan 6 ur in bo obsegel poleg strokovnih predmetov tudi računstvo, kalkulacijo, spisje in knjigovodstvo. Najmanjše število udeležencev

naj bude 25, največje 40. Stroške tečaja, to so izdatki za učne honorarje in za najpotrebnejša učila, bo prevzela naučna uprava. Za vse druge izdatke, kakor na primer za hrano in stanovanje, bodo morali obiskovalci tečaja skrbeti sami. Mojstri in pomočniki kovinskih obrtov, ki bi se radi tečaja udeležili, naj priglase svojo udeležbo z natančnim naslovom in bivališčem do 15. marca t. l. Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani. Udeležence se boče upoštevalo brez ozira, ali je mojster ali je pomočnik.

Urarska obrt. Gosp. Aleksander Ambrožič z Bleda je napravil pomočniško preizkušnjo v praktičnem delu v Ljubljani z odličnim uspehom.

Pozor pred goljufi! Ljubljanska firma Hedžet & Koritnik je bila osleparjena. N. Petrovič, bivši oficir, je zvalil ž nje kot beograjski »bankir« celih 261.000 kron, za katero svoto je obljubil, da ji preskrbi po izredno nizki ceni angleške funte. Seveda firma ni videla niti funtov, niti kron, katere je Petrovič zapravil. Nikola Petrovič je izrazil tip mednarodnega sleparja. Za časa evakuacije Srbije je pobegnil v Pariz, kjer je uganjal najmnogovrstnejše sleparije, opeharil je med drugimi tudi takratnega predsednika francoske republike Poincaréa in njegovo nečakinjo ter nebroj Francozov in Rusov, a še več Francozinj in Rusinj. Ko so prišli na sled njegovim sleparijam, so ga odpravili v Solun, kjer je bil obsojen na štiriletno ječo in izgubo čina. Bil je odposlan na fronto, kjer je bil izredno hraber, zato je bil pomiloščen. Vrnil se je v Solun, kjer je sleparil naprej. Po osvobojenju je prenesel svoj delokrog v Vojvodino. Petrovič je sicer jako nadarjen človek, prevedel je iz francoščine v srbsko veliko del, a obenem prevajal na francosko moderne srbske pesnike. Število osleparjenih je neznano, a svote, za katere jih je osleparil, presegajo čez štiri milijone kron.

Izdajatelj konzorcij »Obrtnega Vestnika«.
Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.
Tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani.

ANTON KUNSTEK

TRGOVINA Z USNJEM

15, 12—1

priporoča svojo veliko zalogo usnja vseh vrst
po najnižjih cenah v vsaki množini.

16, 3—1

PATENTNI INŽENJER

ING. MILAN ŠUKLJE

LJUBLJANA, Bleiweisova cesta št. 5

zastopa patentne odvetnike

Paget, Moeller & Hardy, Wien in H. Palm (Michalecki & Co.), Wien.
Izposluje patente ter zaščito vzorcev, modelov in žigov v tuzemstvu in v inozemstvu. Informacije v vseh pritičnih zadevah.

Toaletno in brivsko milo

!!

na drobno in debelo se dobiva
pri načelniku brivske zadruge
v Ljubljani, Dunajska cesta 20.

!!

Važno za vsakega obrtnika!

Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani
priporoča obrtnikom v nakup sledeče knjige:

Obrtno pravo in delavsko zavarovanje.

Sestavil dr. Bogomil Senekovič. — Stane 10 K.

Namen, razvoj in organizacija obrtnega in strokovnega šolstva drugod in pri nas.

Spisal Mihael Presl, profesor na drž. obrtni šoli v Ljubljani. — Stane 14 K.

Pomočniška izkušnja za rokodelske obrte.

Sestavil Henrik Podkrajšek, profesor na drž. obrtni šoli v Ljubljani. — Stane 12 K.

Obrtniki, izobrazujte se!

11, 3—3

Vabilo

na

IZREDNI OBČNI ZBOR

Obrtne banke v Ljubljani

ki bo

v soboto dne 12. februarja 1921
ob pol 11. uri dopoldne v dvorani
mestnega magistrata ljubljanskega

•••

DNEVNI RED:

Sklepanje o zvišanju delniške
glavnice od K 2,000.000.— na
K 5,000.000.—.

V Ljubljani, dne 25. januarja 1921.

Obrtna banka.

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg 4.

Telefon št. 508. - Poštno-čeka. urad SMS
št. 12.051. 13, 24-3

Izvršuje vsa v bančno stroko spadajoča opravila kar najkulantneje. Obrestuje vloge na knjižlice in na tekoči račun s

4%

od dne vloge do dne dviga.

Arhitekt in stavbenik

VILJEM TREO

stavbeno podjetje.

LJUBLJANA

Gospodarska cesta 10.

ANTON TONEJC in DRUG

Vedno v zalogi jedilno, tovarniško ter živinsko sol.

Kupuje ter prodaja deželne pridelke.

Maribor, Mlinska ulica št. 23. 7 5-3

Kovaški meh

dobro ohranjen, tudi za orglje, se proda. Cena
4000 K. 12, 3-3

Remžgar & Smerkol, Ljubljana

Florjanska ulica 13.

Pravi firnež

v priznano najboljši in zanesljivi kakovosti.

Vse vrste barv suhih in oljnatih, barve za obleke, mavec (gips), mastenec (Federweiss), ameriškansko strojno olje, prašno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarske, slikarske in zidarske čopiče, kakor tudi druge v to stroko spadajoče predmete

ima še vedno v zalogi trdka:

Medic, Rakovec & Zankl

družba z o. z.

Preje **A. ZANKL sinovi,**

Ljubljana.

Ceniki se sedaj ne pošiljajo.

6, 4-3

I. in največja jugoslovanska tovarna za barvanje, kemično čiščenje, pranje in svetlo-likanje perila.

Barva vedno vsakovrstno blago.

čisti obleke,

pere vsakovrstno perilo in hodi brezplačno na dom iskat,

svetlo lika

ovratnike, zapestnice, srajce.

4, 5-3

Jos. Reich.

Tovarna: Poljanski nasip števil. 4.

Podružnica: Šelenburgova ulica 4.

Poštna naročila se točno izvršujejo.

Nujna dela se takoj izvršujejo.

M. KUŠTRIN

LJUBLJANA

DUNAJSKA C. 20. — TELF. 470.

PODR. MARIBOR

JURČIČEVA ULICA 9.

PRIPOROČA
PNEVMATIKE ZA AVTO
IN KOLESA, TER VSAKE VRSTE
GUMIJEVIH PREDMETOV, ISOLIRANE ŽICE
ZA ELEKTRIČNO NAPELJAVO IN ELEKTROTEH-
NIČNI MATERIJAL PO NAJNIŽJIH DNEVNIH CENAH!!!!

1, 19-3

5 7-3

Zavod za tehnične in elektrotehnične naprave

2, 6-3

Vojnovič & Cie - Ljubljana
Wilsonova c. 22, se priporoča.

MATIJA PERKO

stavbeni in pohištveni mizar v Zg. Šiški
pri Ljubljani, Celovška cesta 8 5-3
porablja v svojem obratu samo najboljše blago.
Izvršitev točna. — Cene zmerne. — Za izvršena dela se jamči.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavica: K 30,000.000 —. Rezerva
nad K 10,000.000 —.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana,
Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Trst, Zader.

Ekspozitura: Kranj. **Brzjavni naslov:** Jadranska.

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči
in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju.
Rentni davek plača iz svojega.

Kupuje in prodaja: menice, devize, vred-
nostne papirje itd.

Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa
tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na
blago ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske
kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje naj-
kulantneje.

3 6-3